Збірник матеріалів Міжнародної науко – практичної конференції [Методологія і методика незалежного аудиту і державного фінансового контролю], (6 жовтня 2009 року)/ Державна податкова адміністрація України. – Ірпінь,: НУДПСУ, 2010.

УДК **338.512**

Я.О. Остапенко
(Національний університет ДПС України)

МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО

Ключові слова: витрати на виробництво, аналіз витрат на виробництво, методи прогнозування, постійні витрати, змінні витрати, лінійна залежність повних виробничих витрат.

Сучасний бухгалтерський облік передбачає формування виробничої інформації не тільки ретроспективного характеру, а й інформації стратегічного розвитку підприємства.

В умовах ринкової економіки прогнозування та аналіз набувають досить важливого значення, так як без повних, глибоких розрахунків, обґрунтування та передбачення різних змін у майбутній діяльності, виробничому підприємству вижити у конкурентній боротьбі досить важко.

Узагальнення вітчизняної та зарубіжної літератури дає змогу дійти висновку, що всі методи прогнозування діяльності виробничого підприємства можна об'єднати в групи:

- методи екстраполяції;
- прагматичні (експертні) методи; - методи моделювання.

Аналіз сучасних методів прогнозування свідчить про те, що Більшість авторів погоджуються з тим, що лише комбінація кількісних та експертних методів може бути ефективним інструментом прогнозування майбутнього розвитку підприємства.

Прогнозування величини майбутніх витрат ґрунтується на розрахунку постійних і змінних витрат на одиницю кількісного показника оцінки діяльності підприємства.

Для цього необхідним є застосування лінійної залежності повних виробничих витрат: $y = a + вх$, де

y - повні виробничі витрати;

a - постійні витрати;

в - змінні витрати на одиницю кількісного показника оцінки діяльності підприємства; *х* - кількісний показник оцінки діяльності підприємства (незалежна змінна).

Правильне визначення коефіцієнта *а* і в забезпечить точний прогноз величини майбутніх витрат при будь-якому значенні незалежної змінної *х.*

Для такого аналізу витрат на виробництво, зазвичай, вибирають показник оцінки діяльності підприємства (незалежну змінну), що впливає на динаміку повних виробничих витрат. Найчастіше використовують показник обсягу виробництва продукції (робіт, послуг). Для кожного підприємства вибір незалежної змінної є індивідуальним і здійснюється залежно від умов виробництва, рівня автоматизації технологічного процесу, ефективності організації управлінської системи та інших причин.

Велике значення для підприємства має вибір методу прогнозування витрат на виробництво. До них належать:

-історичний метод (аналіз рахунків);

-інженерний метод (метод технічного аналізу);

-метод визначення мінімального і максимального значення залежної та незалежної змінної (метод вищої - нижчої точки); -методи парного кореляційно-регресійного аналізу; -методи багатофакторного аналізу.

Кожен з них має як позитивні, так і негативні сторони.

Історичний метод містить нескладні розрахунки, але ефективними вони будуть лише за наявності системи аналітичного обліку і постійного контролю за кожним видом витрат.

Для використання інженерного методу необхідна тісна взаємодія бухгалтерії та інженерів-технологів, особливо під час прогнозування витрат на виробництво нової продукції.

Метод визначення мінімального і максимального значення залежної та незалежної змінної є найпростішим з методів, але надійність оцінки витрат залежить від того, наскільки типові межі екстремальних точок досліджуваного інтервалу.

Парний регресійний аналіз та методи багатофакторного аналізу передбачають великий обсяг розрахунків, що потребує додаткових матеріальних витрат та часу.

Але вони є прийнятними завдяки використанню сучасних комп'ютерних технологій.

Універсальність методів очевидна, але наведені методики визначення прогнозних оцінок витрат на виробництво можуть широко застосовуватися на тих виробництвах, де організація обліку витрат відповідає вимогам:

-накопичення і групування необхідної інформації проводять у динаміці;

-наявні кваліфіковані кадри, здатні вирішувати завдання оперативного аналізу витрат на виробництво;

-адміністрація та обліково-фінансовий персонал зацікавлені у зниженні витрат, ефективному регулюванні та управлінні ними;

Аналіз витрат на виробництво та їх прогнозування значно полегшується при наявності та ефективному використанні автоматизованої системи обробки інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87, із змінами та доповненнями.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87 із змінами та доповненнями.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витра-ти», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318, із змінами та доповненнями.

4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996. - XIV із змінами та доповненнями.

5. Панасюк Б.Я. Прогнозування та регулювання економіки / Б.Я. Панасюк. - К., 1998. - 304 с.